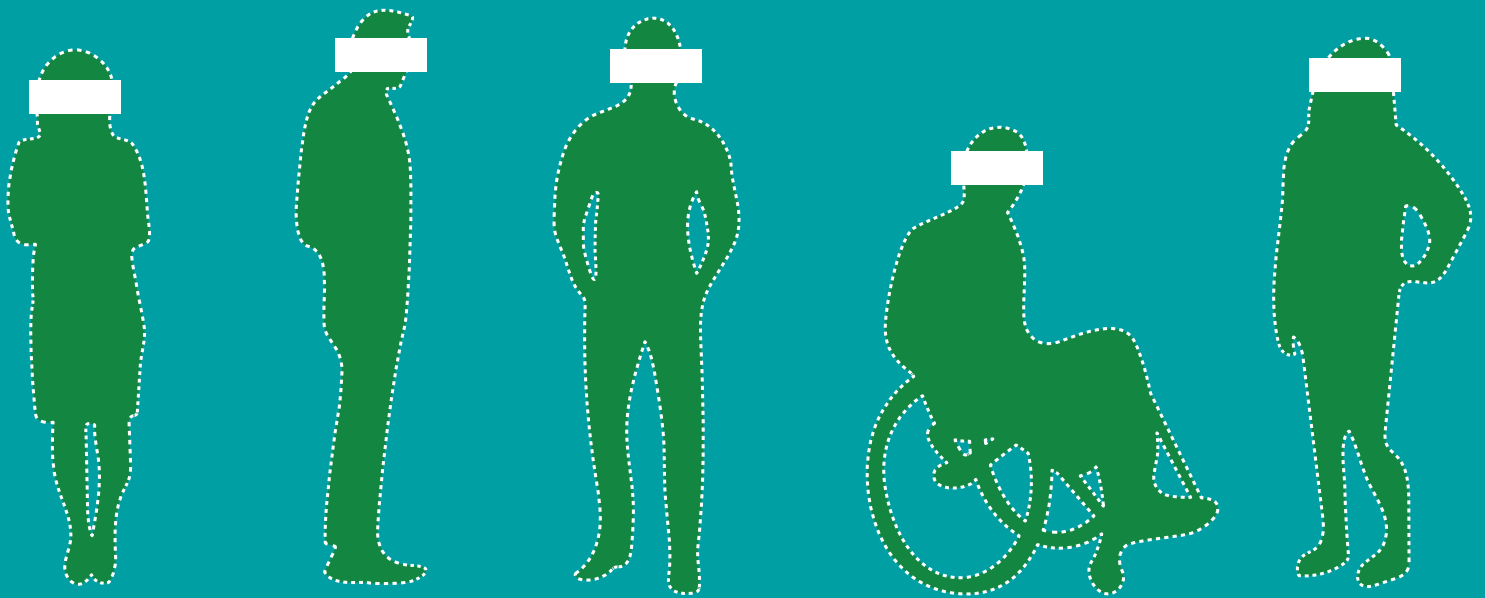

Romákkal szemben elkövetett gyűlölet- bűncselekmények

Romákkal szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekmények

A romákat és szintiket évszázadok óta sújtja intolerancia és hátrányos megkülönböztetés, melyek továbbra is aggasztó mértékben vannak jelen az EBESZ-régióban, például kártékony megszólalások és sztereotipizálás formájában. Az intolerancia túlon túl gyakran vezet romákkal szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekményekhez, melyek a romaellenes falfirkáktól egészen a rasszista indítékú erőszakig terjednek. A gyűlölet-bűncselekményeknek jelentős, hosszútávú hatása van az áldozatokra, fenntartják az egyenlőtlenséget, továbbá aláássák a biztonságot és a társadalmi kohéziót. A romákkal szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekmények a kirekesztés üzenetét közvetítik nemcsak a roma és szinti áldozatok és közösségeik irányába, hanem a társadalom egésze felé is. Mindenkinek fel kell lépnie a romaellenes gyűlölet-bűncselekmények, valamint az intolerancia és a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formája ellen. Ez a tájékoztató bemutatja a romaellenes bűncselekmények hatásait és iránymutatást nyújt ezen jogsértések felismeréséhez.

Mi a gyűlölet-bűncselekmény?

bűncselekmény
+ előítélet mint indíték
= gyűlölet-bűncselekmény

- A gyűlölet-bűncselekmény két elemből tevődik össze: egy büntetendő cselekményből és egy előítélet által motivált indítékból.
- Először is meg kell történnie egy bűncselekménynek, más szóval az elkövetett tettnek a büntetőjog által büntetni rendelt cselekménynek kell lennie. Ha nincs bűncselekmény, nincs gyűlölet-bűncselekmény sem.
- A gyűlölet-bűncselekmény második eleme, hogy az elkövetett bűncselekmény indítéka az elkövető előítéletéből vagy előítéleteiből fakad (például az áldozat fogyatékosságával, vallásával, etnikai hovatartozásával, bőrszínével és/vagy nemével szemben). Az előítélet mint motiváció megléte az, ami a gyűlölet-bűncselekményt megkülönbözteti a szokványos bűncselekményektől.

- Gyűlölet-bűncselekmény akkor valósul meg, ha az elkövető egy vagy több védett tulajdonsága miatt szándékosan vesz célba egy személyt vagy egy vagyontárgyat, vagy a bűncselekmény elkövetése közben ellenséges magatartást tanúsít a védett tulajdonság(ok)kal szemben.

Mi minősül romákkal szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekménynek?

A romákkal szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekmények olyan, **a büntetőjog által üldözendő cselekmények, amelyek indítéka a romákkal és a szintikkel szembeni előítélet**, továbbá romának vagy szintinek, illetve velük kapcsolatban állónak tekintett személyekkel és csoportokkal szembeni előítélet, mely tényleges vagy vélt „faji”, etnikai, nyelvi jellemzőikből vagy bevándorló státuszukból ered. A romák elleni bűncselekmények célpontjai lehetnek magukat romának vagy szintinek valló személyek, és olyanok is, akik ugyan saját bevallásuk

Alen Umer, az észak-macedón Shuto Orizari helyi ifjúsági tanács munkatársa a roma és szinti fiatalok közéleti és politikai részvételének növeléséről tart előadást, az ODIHR által szervezett Emberi Dimenzió Megvalósítása Találkozó elnevezésű rendezvényen 2019-ben. (EBESZ/Piotr Markowski)

Dijana Pavlović roma színésznő és aktivista a római parlament előtt roma és szinti közösségekkel együtt demonstrál, tüntetve a hátrányos megkülönböztetés és az intolerancia ellen és megemlékezve az 1944 augusztusában meggyilkolt 2897 roma személyről. (Getty Images)

Példák romák ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekményekre

- Három roma személyt hosszasan ütlegettek, rasszista módon becsméreltek és kényszervallatásnak vetetettek alá a rendőrök. Az egyik férfi áldozat az elszenvedett sérülései miatt tíz napra kórházba került.
- Egy meggyilkolt roma áldozat esetén dolgozó ügyvédet rasszista módon sértegettek, megfenyegettek, megszaroltak és csoportosan bántalmaztak.
- Egy roma lányt több alkalommal rasszista és nőgyűlölő módon sértegettek és fenyegettek az iskolában. Ennek következtében öngyilkosságot kísérelt meg és otthagyta az iskolát.
- Egy második világháborús koncentrációs tábor roma áldozatainak tiszteletére emelt emlékművet romaellenes feliratokkal rongáltak meg.
- Egy romatelep lakóira rálőtt, illetve kövekkel, gázpatronokkal és késekkel támadt egy gyűlöletcsoport. Az otthonukat jelentő sátrakat felgyújtották vagy más egyéb módon semmisítették meg. A támadás idején a helyszínen tartózkodó rendőrök nem avatkoztak közbe.
- Egy gyújtogatásos támadásban roma származású személyek autót Molotov-koktélokkal dobálták meg.

szerint nem azok, de mások annak tekintik őket.

A romákkal szembeni gyűlölet-bűncselekmények célpontjai lehetnek a hozzájuk kötődő személyek vagy vagyontárgyak, illetve a velük szakmai kapcsolatban álló vagy a romák elleni rasszizmussal szemben tevékenyen fellépő személyek, például romákkal vagy szintikkel foglalkozó civil szervezetek.

A romákkal szembeni gyűlölet-bűncselekményeknek sok különböző formája van. Az áldozatok célponttá válhatnak bőrszínük és nemzetiségük miatt, illetve azért, mert roma nyelven beszélnek vagy romák által lakott településrészen élnek. Elképzelhető az is, hogy személyiségük további jellemzői alapján válnak célponttá, például nemük vagy vallásuk miatt. Ajánlatos, hogy a nyomozó hatóságok az áldozat személyét több aspektusból is megvizsgálják.

Az EBESZ részes államai 2002 óta elkötelezték a rasszizmus, az idegengyűlölet, a hátrányos megkülönböztetés és az intolerancia kezelése, illetve a gyűlölet-bűncselekmények megelőzése és a velük szembeni fellépés iránt. Ezeket a kötelezettségvállalásokat erősítette meg az EBESZ

2003-ban elfogadott, A romák és szintik helyzetének javítása az EBESZ területén elnevezésű akcióterve.

Hogyan ismerhetők fel a romák elleni gyűlölet-bűncselekmények?

Egy lehetséges gyűlölet-bűncselekmény számos jellemzője segíthet beazonosítani a romákkal szembeni előítéletet. Az ilyen „előítélet-mutatók” arra készíthetők a nyomozó hatóságokat, hogy a bűncselekményt romákkal szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekményként kezeljék, és ennek megfelelően járjanak el.

Az alábbi kérdések segíthetnek azonosítani a romákkal szembeni gyűlölet-bűncselekményeket:

- Úgy érzik az áldozatok vagy a tanúk, hogy romákkal szembeni rasszizmus motíválta a történeteket?
- Voltak előítéletre utaló szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozások, gesztusok vagy graffitik? Ilyenek lehetnek romaellenes rasszista sértések, szóképek, sztereotípiák vagy előítéletek is.
- Volt a célba vett ingatlanak szakmai, jogi vagy kulturális jelentősége, például romák vagy szintik lakta települések, kultúrházak és/vagy olyan helyek, amelyeket gyakran látogatnak a roma vagy szinti közösségek tagjai?
- Volt az ingatlan korábban is romák ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekmény vagy incidens célpontja? A rongálással együtt megjelentek roma- vagy szintiellenes jelzők is?
- Az áldozat szemmel láthatóan azonosítható roma vagy szinti közösség tagjaként? A gyanúsított más etnikai vagy faji csoport tagja, mint az áldozat?
- A gyanúsított gyűlöletcsoport tagja? Ilyenek lehetnek például a különböző szélsőjobboldali vagy romaellenes, rasszista intoleranciát hirdető csoportok.
- Találtak a bűncselekmény vagy az incidens helyszínén például náci szimbólumot, Ku Klux Klánhoz köthető jelet vagy kelta keresztet ábrázoló rajzokat, graffitiket?
- Az incidens olyan politikai kampány idején vagy után történt, amely bűnbaknak kiáltja ki a romákat és szintiket, és olyan társadalmi problémákért teszi őket felelőssé, mint például a bűnözés és a munkanélküliség vagy a szociális és jóléti juttatások igénybevétele?
- Van bármilyen más egyértelmű indíték? Az egyéb motíváció hiánya szintén okot ad előítéletes indíték számbavételére.

Ha a bűncselekményt többes előítéletes indítékkal követik el, valamennyi előítéletes indítékot külön-külön szükséges rögzíteni és figyelembe venni a nyomozás és a büntetőeljárás során. A romákkal szembeni gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos adatokat nemenkénti bontásban kell gyűjteni, hogy pontosabb képet lehessen alkotni arról, hogy milyen mértékben érintik a nemeket a romaellenes gyűlölet-bűncselekmények, illetve meg lehessen találni a megfelelő eszközöket azok kezelésére. A romák ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekményekkel szembeni fellépés és a nyomozás során fontos figyelembe venni az áldozat különböző személyiségjegyeit (például vallási vagy nemi identitás), mivel ezek jelentős következményekkel járhatnak az áldozatokra nézve, és ebből fakadóan befolyásolják a számukra nyújtandó támogatás jellegét is.

A romák ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekmények bejelentése, megelőzése és kezelése

A romákkal szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatban – bármely más gyűlölet-bűncselekményhez hasonlóan – az áldozatok ritkábban tesznek feljelentést, a hatóságok pedig kevesebb esetet dokumentálnak. Ennek számos oka van. Mindez megnehezíti, hogy pontos képet lehessen alkotni a problémáról és arról, hogy az ilyen bűncselekményekkel szemben rendelkezésre álló jogi eszközök alkalmasak-e a probléma kezelésére.

Az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés továbbra is komoly kihívást jelent az áldozatok számára, szükségessé téve az EBESZ részes államainak nyomatékosabb és strukturáltabb fellépését. A kormányoknak központi

szerepe van az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosításában kezdve onnan, hogy a rendőrök már az eljárás kezdetén felmérjék az áldozatok szükségleteit, egészen addig, hogy minden áldozatnak biztosítják a megfelelő védelmet és támogatást. A gyűlölet-bűncselekmények – ideértve a romák ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekményeket is – valódi kivizsgálásának elmulasztása közismerten káros következménnyel jár az áldozatokra és a társadalom egészére egyaránt.

Számos, romákkal és szintikkel szembeni rasszizmus ellen küzdő civil szervezet felismerte a gyűlölet-bűncselekmények nyomkövetésének jelentőségét – ideértve annak érdekérvényesítési eszközként való felhasználását is – ezért monitoringkapacitásait tájékoztatási tevékenységek és online bejelentés lehetővé tétele révén növelik.

A romák ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekményekkel szembeni rendőri és kormányzati fellépés akkor lehet hatékony, ha bizonyítékokon alapul, és hivatalos gyűlölet-bűncselekmény statisztikákra, valamint civil és nemzetközi szervezetek jelentéseire támaszkodik. A gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos társadalmi tudatosság növelése, az állami adatgyűjtés, az intézkedések, melyek ösztönzik az áldozatokat a feljelentés megtételére, valamint a civil szervezetek jelentései és monitoringtevékenysége mind hozzájárulnak a probléma nagyságrendjének részletesebb megismeréséhez, lehetővé téve a döntéshozók számára a megfelelő válasz lépések azonosítását.

Mit tehet Ön?

Számos szervezet nyújt segítséget gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak. Esélyegyenlőségi szervek, nemzeti emberi jogi intézmények, hátrányos megkülönböztetéssel foglalkozó ombudsmanok és civil szervezetek központi szerepet játszanak a gyűlölet-bűncselekményekkel szemben folytatott harcban és létfontosságú összekötő kapocsként szolgálnak az áldozatok, a közösségek és a helyi hatóságok között. A gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos további információkért az alábbi szervezetekkel, helyi támogató egyesületekkel vagy nemzeti emberi jogi szervezetekkel és ombudsmani hivatalokkal léphet kapcsolatba:

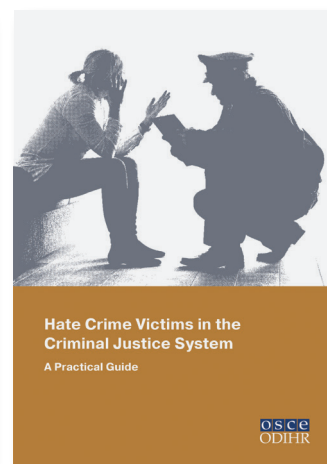
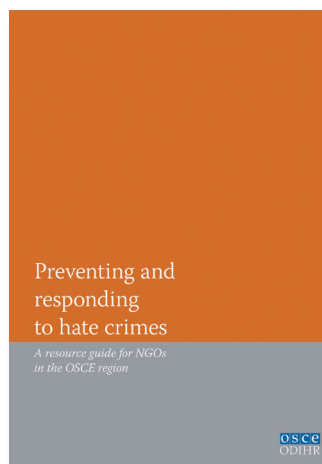
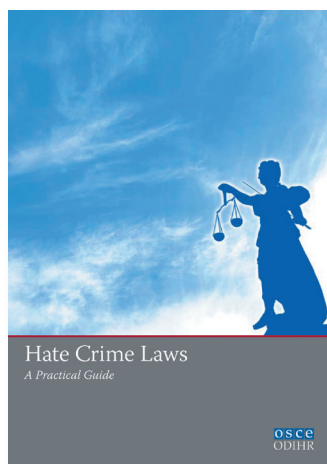
- Európai Roma Jogok Központja Alapítvány (ERRC): errc.org
- Európai Roma Helyi Szerveződések (ERGO): ergonetwork.org
- Európai Hálózat a Rasszizmus Ellen (ENAR): enar-eu.org

Gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos ODIHR kiadványok

Az ODIHR összegyűjtötte az EBESZ részes államainak gyűlölet-bűncselekmények kezelésével kapcsolatos jó gyakorlatait, amelyek tanulmányok formájában elérhetők a honlapunkon:

osce.org/odihr/guides-related-to-hate-crime

Az ODIHR 2006 óta gyűjt és tesz közzé adatokat romák ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekményekről. Bővebb információt találhat a romaellenes gyűlölet-bűncselekményekről és arról, hogy civil szervezetek miként tudják jelenteni az ODIHR-nak ezeket az eseteket a kifejezetten erre a célra létrehozott gyűlölet-bűncselekmény bejelentő oldalon: hatecrime.osce.org

További információ:

Az ODIHR gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos kezdeményezéseiről részletes információért látogassa meg honlapunkat, ahol valamennyi forrásunk és publikációnk elérhető:

www.osce.org/odihr/tolerance

Az ODIHR Roma és szinti ügyek kapcsolattartó pontjaival (CPRSJ) kapcsolatos információk itt érhetők el:

www.osce.org/odihr/roma-and-sinti

OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)

ul. Miodowa 10
00-251 Warsaw
Poland

Tel.: +48 22 520 0600
Fax: +48 22 520 0605
E-mail: tndinfo@odihr.pl
roma@odihr.pl

